

Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. Minister voor Klimaat en Energie de heer R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Betreft Position Paper Green Deal Duurzame Zorg 2.0
Datum 8-3-2022

Ons kenmerk 22.00450/FdB/NvA

Geachte heer Jetten,

De brancheorganisaties van zorgaanbieders (ActiZ, VGN, NFU, De Nederlandse ggz en NVZ), Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) werken sinds 2018 samen in de 'Green Deal Duurzame Zorg 2.0' om de negatieve impact van de gezondheidszorg op het milieu te reduceren. De klimaatcrisis, grondstoffenschaarste en afname van biodiversiteit zijn direct van negatieve invloed op de gezondheid van de mens. Duurzame zorg is daarmee in ons directe en gezamenlijke belang. Wij vragen uw ondersteuning om onze ambities, die in lijn liggen met de ambities uit het coalitieakkoord, verder te realiseren en te concretiseren in uw beleidsplannen.

In het coalitieakkoord staan ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. De zorgsector werkt als partner graag mee aan het realiseren van deze doelen. De zorg heeft een substantiële impact op het klimaat (7% van de totale voetafdruk van Nederland, via directe en indirecte emissies). Hiermee draagt de sector bij aan de vervuiling. Door het terugdringen van het verbruik van (schaarse) grondstoffen in samenwerking met de industrie en het realiseren van de energietransitie kan de zorgsector een aanzienlijke impact leveren aan de (inter)nationale doelstellingen.

De afgelopen jaren is vanwege de vergrijzing en toegenomen druk op de zorg al veel geïnvesteerd in ontwikkelingen die ook bijdragen aan verduurzamingsdoelstellingen zoals Juiste Zorg op de Juiste Plek, preventie (middels het preventieakkoord en natuur-inclusieve zorg in de GGZ), Zorgevaluatie en Gepast Gebruik, digitalisering en regionalisering. Daarnaast geven wij al bijna vijf jaar uitvoering aan de Green Deal Duurzame Zorg. De komende regeerperiode zetten wij als zorgsector in op duurzame 'Passende zorg', waarbij ook milieu-impact wordt meegenomen in de afwegingen.

In de Green Deal Duurzame Zorg 2.0 en onze nieuwe Green Deal, die momenteel in ontwikkeling is, komen ambitieuze doelstellingen te staan.

1. Preventie: het voorkomen van zorg is de meest duurzame vorm van zorg.
2. CO₂-reductie: het realiseren van ten minste 55% reductie in 2030 ten opzichte van 1990 en klimaatneutraal in 2050.
3. Circulair werken: overeenkomstig het Rijksbrede programma 'Nederland circulair in 2050' zetten wij in op 50% minder gebruik primaire grondstoffen in 2030.
4. Reduceren medicijnresten in het afvalwater.

Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

5. Integratie van duurzaamheid in het onderwijs: (zorg)opleidingen, wetenschappelijk onderzoek en nascholing. Voor de realisatie is ondersteuning en samenwerking met uw ministerie van belang, evenals met de ministeries van VWS, BZK, I&W en OCW.

Het is inspirerend te zien hoe zorgprofessionals vanuit intrinsieke motivatie bijdragen aan de bovengenoemde thema's en initiatieven ontwikkelen zoals de Groene Zorg Alliantie, de Groene ggz, de Groene IC en de Groene OK. Ook in de langdurige zorg ontstaan steeds meer 'groene ambities', zoals gepresenteerd tijdens het jaarlijkse congres Green Deal Duurzame Zorg 2021. Deze intrinsieke motivatie loopt in ambitie echter soms tegen (financiële) grenzen op. Om bovenstaande doelen te realiseren zijn onderstaande voorwaarden noodzakelijk.

Heldere regelgeving, eenduidige verantwoording

Wij vragen om duidelijke en eenvoudige wet- en regelgeving, een stip op de horizon en harmonisatie van wetgeving waar mogelijk. Het tussentijds wijzigen van wet- en regelgeving trekt slagkracht en ambitie weg en leidt tot onnodige kosten. Daarnaast sluit de wetgeving vanuit verschillende ministeries nog onvoldoende aan bij de aanpak van de sector zelf en zien we een toenemende administratiedruk op ons afkomen. Voor energiebesparing komen zowel regels vanuit Europa als Nederland (zoals de Europese Energie-Efficiency Richtlijn en de Corporate Sustainability Reporting Directive).

Wij zetten als sector in op planmatig werken aan CO₂-reductie en verantwoording.

Wij vragen u:

- Om onze belangen te behartigen in de Europese lobby bij de totstandkoming van wet- en regelgeving.
- Een nauwere samenwerking tussen RVO en de zorgsector te organiseren met betrekking tot de uitvoering.
- Met de ministeries van BZK, VWS en EZK te komen tot eenmalige (gestandaardiseerde)registratie met meervoudige verantwoording door o.a. de portefeuille routekaarten te erkennen.

Om bij elke wet- en regelgeving een implementatietoets op duurzaamheid en eenvoud als voorwaarde te stellen.

Circulaire zorg stimuleren door kennisontwikkeling en duurzame innovaties

In 2021 zijn meer dan 130 Green Teams in een netwerk en/of in zorginstellingen actief met circulair en klimaatneutraal werken. De hoge kwaliteits- en (hygiëne)eisen in de zorg, de onbekendheid van 'wat is de meest milieuvriendelijke variant of werkwijze' en het gebrek aan duurzame alternatieve producten op de markt, maken dit tot een uitdaging.

Wij zetten als sector, in lijn met het Rijksbrede programma Nederland Circulair in 2050, in op de transitie naar een circulaire en klimaatneutrale bedrijfsvoering.

Wij vragen u:

- Wetenschappelijke onderzoekstrajecten van kennis te ondersteunen ten behoeve van het ontwikkelen en stimuleren van duurzame medische producten. Bij voorkeur pakken wij dit samen met de industrie op middels stimuleringsprogramma's 'Ontwikkeling en opschaling recycling' en 'Circulaire ketenprojecten'.
- Op Europees niveau leveranciers van medicijnen en medische producten te stimuleren duurzaam te produceren.

Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

Het ministerie van VWS en de zorgsector (financieel) bij te dragen aan projectondersteuning voor de circulaire transitie.

CO2-reductie stimuleren door bij te dragen aan investeringen

Zorginstellingen zetten nu volop in op het opstellen van portefeuille routekaarten, waarin de stappen staan beschreven naar de CO2 doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Uit de recente voortgangsrapportage blijkt dat de afgesproken doelstelling van 49% reductie technisch haalbaar is. We zullen ons maximaal moeten inspannen om de Europese doelstellingen van 55% reductie te realiseren. Dit vereist nog extra investeringen in aansluitingen (warmte)netwerk, aanpassingen aan vastgoed en installaties, betere isolatie en het toepassen van (technische) innovaties. Door krappe marges staat de financierbaarheid van zorginstellingen onder druk.

Wij zetten als sector in op CO2-reductie van 55% onder andere middels het uitvoeren van de portefeuille routekaarten.

Wij verzoeken u de CO₂-emissiereductie te stimuleren door:

- Een noodzakelijk deel toe te kennen van de financiële middelen uit het Klimaatfonds voor de zorgsector.
- Passende publiek-private financiering en tegemoetkomingen ten behoeve van voorinvesteringen en de onrendabele top om de transitie te realiseren. Eerdere berekeningen door TNO kwamen tot 2030 uit op een jaarlijkse extra investering van €334 miljoen, boven op de vanzelfsprekende eigen vastgoedinvesteringen en besparingen, om de gestelde CO₂-emissiereductie in te realiseren (*in de brief aan het Kabinet 'Verduurzaming Zorg' d.d. 21 april 2021 hebben wij eerder hiervoor aandacht gevraagd, zie bijlage 1.*)
- Aandacht te hebben voor knelpunten in de netcapaciteit/leveringszekerheid, menskracht en kennis om de transitie te realiseren.

Duurzaamheid breed integreren in (zorg)onderwijs en overheidsbeleid

Om de duurzame transitie stevig te verankeren is het van belang dat de zorgprofessionals van de toekomst worden opgeleid met het duurzame gedachtegoed, zodat zij zich bewust zijn van de relatie tussen gezondheid en het milieu. In het Preventieakkoord is al een mooie stap gezet op het gebied van de gezondheidsbevorderende leefomgeving, gepaste zorg en de zorg rookvrij. Preventie is een publiek-private verantwoordelijkheid.

Wij zetten als sector in op preventie onder andere via het Nationaal Preventieakkoord.

Wij vragen u:

- Het ministerie van OCW om het duurzame gedachtegoed te integreren in het onderwijs voor zorgprofessionals.
- Het ministerie van VWS om het duurzame gedachtegoed te integreren in het zorgbeleid.

Medicijnresten in het afvalwater reduceren door financieel bij te dragen

Met de Ketenaanpak 'Medicijnresten uit het water' zijn al concrete stappen gemaakt: vraagstukken worden besproken en bijvoorbeeld de pilot plaszakken om de hoeveelheid contrastmiddelen in het water te reduceren is uitgevoerd. Bij de brede toepassing stukt dit echter, mede door de kosten. Er is behoefte aan kennisontwikkeling zoals een afwegingskader in het voorschrijven van medicatie. Denk hierbij aan het terugdringen van de polyfarmacie, maar ook kennis over het best werkend minder milieubelastend medicijn.

Nederlandse
Vereniging van
Ziekenhuizen

Wij zetten als sector in op het reduceren van medicijnresten in het afvalwater in samenwerking met ministerie I&W, RIVM en Waterschappen.
Wij vragen u om de departementen te stimuleren en financieel te ondersteunen zodat zij bij ambitieuze projecten projectondersteuning kunnen bieden en bijdragen aan kennisontwikkeling.

Tot slot

Vanuit de wetenschap dat de zorg een aanzienlijke bijdrage kan realiseren, leggen wij onszelf vanuit de Green Deal Duurzame Zorg concrete [ambities en doelen](#) op. Bij voorkeur leggen wij deze doelen en ambities vast in een gezamenlijk akkoord zoals het Zorgakkoord. Om verder aan de slag te gaan vragen wij (financiële) ondersteuning en actieve samenwerking met de verschillende ministeries. Wij willen hierover graag met u in gesprek.

Met vriendelijke groet,
Partners van Green Deal Duurzame zorg:

Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen
Nederlandse Federatie Universitair Medische Centra
ActiZ
De Nederlandse ggz
Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
Zorgverzekeraars Nederland
Nederlandse Vereniging van Banken

Ad Melkert (voorzitter)
Margriet Schneider (voorzitter)
Wouter van Soest (directeur)
Ruth Peetoom (voorzitter)
Boris van der Ham (voorzitter)
Dirk Jan van den Berg (voorzitter)
Medy van der Laan (voorzitter)

Prof. dr. M.M.E. Schneider
voorzitter NFU

A. Westerlaken Msc
voorzitter ActiZ

B. van der Ham
voorzitter VGN

drs. A.P.W. Melkert
voorzitter NVZ

drs. G.R. Peetoom
voorzitter De Nederlandse ggz

drs. D.J. van den Berg
voorzitter ZN

mr. M.C. van der Laan
voorzitter Nederlandse Vereniging van Banken

Bijlage:

- Brief aan Kabinet 'Verduurzaming Zorg' d.d. 21 april 2021

Cc.

- Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport